

[Lasse Budtz]

meget komplicerede og negative kriser og situationer. Ud fra den opfattelse har samtlige partier i Folketinget anmodet udenrigsministeren om at give regeringens redegørelse for den udenrigspolitiske situation.

Besvarelse

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

Forespørgslen i dag giver Folketinget mulighed for at beskæftige sig med Danmarks udenrigspolitik i en bredere sammenhæng og ikke bare med enkelte elementer heraf. Jeg vil opfordre til, at vi i denne debat forsøger at holde os til netop de store linjer og sammenhænge, og jeg vil i den redegørelse, som lægger op til debatten, søge at leve op til det ønske.

Det vil være naturligt at tage udgangspunkt i relationerne mellem Øst og Vest. Udviklingen i disse relationer har direkte betydning for Danmarks udenrigspolitiske situation, og det er derfor glædeligt, at Øst-Vest-forholdet er inde i en positiv udvikling. Foreløbig har det givet sig konkret udslag i indgåelsen af én vigtig våbenkontrolaftale, INF, om mellemdistancekerne-våbnene, og forhandlingerne om en endnu mere vidtrækkende aftale om de strategiske kernevåben, den såkaldte START, er langt fremme.

En del af baggrunden for denne positive udvikling er den såkaldte »nye tænkning« i Sovjetunionen. Den har givet sig mange udslag både indenrigspolitisk og udenrigspolitisk, og det kan være vanskeligt at vurdere den indbyrdes sammenhæng og rækkevidde i alle de sovjetiske initiativer, vi oplever i denne tid, men der synes ingen grund til at betvivle, at de sovjetiske ledere har erkendt behovet for dybtgående reformer i det økonomiske system, og de synes også at have indset, at hvis der skal nyt liv i det sovjetiske samfund, er det også et spørgsmål om politiske reformer og om en ændring af Sovjetunionens udenrigspolitiske profil.

Men skal man tage generalsekretær Gorbatsjov på ordet – og det bør være udgangspunktet – må vi samtidig gøre os klart, at det, der sker i Sovjetunionen, ikke er et forsøg på at kopiere de vestlige demokratiske samfundsformer. Nej, det, vi oplever, er et forsøg på at udvikle den kommunistiske samfundsmodel og få den til at fungere bedre.

Udviklingen i Sovjetunionen følges selvsagt med stor opmærksomhed i de østeuropæiske lande. For nogle kan denne udvikling ses som

en bekræftelse på en politik, de allerede selv har påbegyndt, og for andre er det et spørgsmål om, i hvilket omfang og i hvilket tempo de ønsker at lade sig inspirere heraf.

Det billede, der tegner sig i dag, er derfor et mere differentieret Østeuropa, end vi tidligere har kendt. De enkelte lande får tilsyneladende et større spillerum til at udvikle en kommunistisk samfundsmodel i overensstemmelse med nationale forudsætninger, men uden at det må anfægte solidariteten inden for Warszawapagten.

For de vestlige lande, herunder Danmark, forekommer det naturligt i denne situation at søge de politiske og økonomiske relationer med de enkelte østeuropæiske lande afstemt i overensstemmelse med deres individuelle forudsætninger, og derfor har regeringen lagt vægt på nære kontakter med hvert enkelt land, ligesom De Tolv bestandig understreger forståelsen for forskellighederne.

I våbenkontrolprocessen har man indledningsvis koncentreret sig om reduktion af kernevåbnene, først mellemdistancevåbnene og så de langtrækkende, strategiske våben.

Det er vigtigt hele tiden at huske på, hvad der for den vestlige alliance er hovedformålet med kernevåbnene: at afskrække modparten fra at angribe og at forhindre afpresning. Formålet med NATO's atomvåben er jo ikke at bringe alliancen i stand til at bekæmpe en modpart på slagmarken, for en krig med kernevåben vil ikke have nogen vindere, kun tabere.

Vores militære struktur må derfor stadig og i takt med den internationale udvikling tilpasses denne helt grundlæggende forudsætning, og en af de største udfordringer består i at finde frem til en militær styrkesammensætning, som afspejler et sammenhængende og nøgternt syn på kernevåbnenes rolle i forsvaret af Europa.

NATO-landenes udenrigsministre besluttede sidste sommer på et møde i Reykjavik at starte en undersøgelse af, hvordan man kunne udvikle et omfattende koncept for våbenkontrol og nedrustning, og beslutningen blev taget i en situation, hvor der var udsigt til indgåelse af den historiske INF-aftale mellem USA og Sovjetunionen, og hvor vi samtidig sporede fremskridt hen imod afslutningen af en aftale om 50 pct.s reduktioner af parternes strategiske arsener. Konceptet skulle tage højde for denne udsigt til betragtelige og kontrollerbare reduktioner.